

Att dra ner på arbetstempot lockar inte Sven Wollter, 76. På kvällarna står han på Stockholms stadsteaters stora scen och på dagarna gör han radioprogram, skriver eller ägnar sig åt något av sina många andra åtaganden.

– Ibland kan det vara befriande att stänga av, säger den folkkäre skådespelaren, som använt hörapparater i många år.

TEXT: ULRIKA NILSSON FOTO: PETER KNUTSON

– Jag var ett öronbarn

Sven Wollter berättar om sina hörselproblem

OM ALLA HADE TALAT lika tydligt och välartikulerat som Sven Wollter, hade livet som hörselskadad varit betydligt enklare. Han kan till och med viska så tydligt, att det går att uppfatta på flera meters avstånd för en hörapparat användare. Men så är han också skolad skådespelare med många års erfarenhet av att stå på scen.

Göteborgaren Sven Wollter kom till Stockholms stadsteater 1986 för titelrollen i Cyrano de Bergerac och sedan dess har det blivit en lång rad roller där.

Nu i vår spelar han Polonius i Hamlet, där Gustaf Skarsgård har huvudrollen. Pjäsen har fått fina recensioner och spelas för utsålda hus på stora scenen.

Öronbarn

Sven Wollter berättar öppenlydligt om sina hörselproblem. Han har funderat en hel del över hur det påverkar honom på jobbet och i relationer med vänner och familj.

Han är van vid att ha svårt att uppfatta en del saker, till exempel utrop på tågsta-

tioner, automatiska telefonsvarare, mumlande programledare och vardagsljud hemma.

– Jag var ett öronbarn. Syrsor har jag inte hört på 50 år, säger han.

Kallt och dragigt

Han minns med en rysning hur doktorn stack hål på hans trumhinnor när han var en liten pojke.

– Jag satt i min mammas famn och visste att nu kommer det att göra ont, men jag kunde inte göra något. Penicillin fanns inte. Mina syskon har berättat att jag redan som nyfödd skrek för att jag hade ont i öronen, säger han.

Detta var på 1930-talet i Göteborg. Där bodde familjen Wollter i en kall och dragig lägenhet, vilket inte var idealiskt för ett infektionskänsligt barn.

Med åren försvann öroninflammationerna, men trumhinnorna var ärrade för alltid och fler skador skulle det bli.

När Wollter var i 20-årsåldern hade han ett tillfälligt arbete på ett kryssningsfar-

tyg. Några av sjömännen ombord retade sig på att han gjorde fel och gav honom en omgång stryk, så att käken åkte ur led och vänster trumhinna sprack.

– Det susade något förskräckligt efteråt, men när jag kom till skeppsläkaren så påstod han att det var en vaxpropp och spolade örat, trots mina protester. Vattnet som han hällde in i örat kom ut genom munnen. Hörseln återhämtade sig väl aldrig helt efter det, men så länge jag kunde höra vad flickorna sa så brydde jag mig inte så mycket om det, säger han och skrattar.

Äktenskapligt gräl

Nästa öronincident orsakades av ett äktenskapligt gräl på scenen. Wollters motspelerska gav honom en rungande örfil.

– Hon hade slagit till mig så försiktig på repetitionerna och inför premiären sa jag att hon skulle lappa till ordentligt, så att det skulle se äkta ut. Och det gjorde hon!

Slaget spräckte trumhinnan igen och efter den händelsen kom han till en hör-

forts.

”Så länge jag kunde höra vad flickorna sa så brydde jag mig inte så mycket om det”

selläkare som gjorde en ordentlig utredning.

– Det konstaterades att jag skulle ha nytta av hörapparater.

Men det var inte läkarens utlåtande utan familjens tjat om att han skulle skruva ner

ljudet på tv:n, som fick honom att till slut prova ut ett par.

Hörapparater är inte alltid så lätt att vänja sig vid. Genom åren har han provat ”massor av modeller” och han har nu en bakom-örat-apparat som han är nöjd med. Han vill helst bara ha en apparat i taget för att inte känna sig instängd.

Ljudkänslig

– Läkaren säger att man ska ha dem hela tiden, men jag tycker att det är viktigt att själv välja när jag vill använda dem. Hörselskadan gör även att jag är mer känslig för ljud och ibland måste jag bara vila från alla intryck. Det finns ju även något gott med att inte höra allt. Jag störs inte av sådant som många andra irriterar sig på.

Han störs inte heller av sin tinnitus. Ljudet är en del av honom och en måttstock på hur han mår, förklarar han.

Finns det något du undviker på grund av hörseln?

– Egentligen inte, men det händer att jag vänder i dörren på ett uteställe om musiken är för hög. Jag tycker inte det är pinsamt att be om att de ska skruva ner.

Riskabelt på scen

En kort tid innan Auris träffar Sven Wollter har Teaterförbundet presenterat en undersökning som avslöjar att en stor

andel skådespelare har hörselproblem.

Är det riskabelt för hörseln att stå på scen?

– Det kan vara väldigt höga ljudmiljöer ibland, skrikande och explosioner och hög musik till exempel. Och så kan man få på käften...

Skulle du kunna ha öronproppar?

– Jag tror inte det skulle fungera, eftersom vi är så beroende av kommunikationen med varandra och även med publiken. Man skulle bli avskärmd med proppar.

Delaktig

Han tycker att han har en fördel av att hans kolleger är skolade i att tala tydligt – en kunskap som han önskat att fler fick, bland annat inom radio och tv.

I det egna radioprogrammet ”Wollter i P4” kan han passa på och vara ett föredöme när det gäller hörbarhet.

– Jag tycker det handlar om viljan att meddela sig med andra människor. En person som mumlar och pratar fort verkar inte angelägen om att jag ska höra.

Sven Wollter har engagerat sig i åldrandets sjukdomar och stödjer bland annat Alzheimerföreningens arbete.

Han tycker det är viktigt att lyfta fram hörapparaternas betydelse för äldre människors hälsa.

– Om man börjar höra dåligt så är det

lätt hänt att man drar sig undan och blir isolerad. Man kanske känner sig dum för att man inte hör och hellre stannar hemma. Detta kan påskynda åldrande och öka risken för demens. Därför är det viktigt att använda hjälpmedel så att man kan fortsätta vara delaktig i sociala sammanhang, säger han.

Hans mamma dog efter att ha varit demens i flera år. Sven Wollter har vid många tillfällen berättat offentligt om hur sjukdomstiden påverkade de anhöriga.

Prisad

I filmen ”En sång för Martin” spelar han huvudrollen som en firad konsertpianist som plötsligt börjar glömma saker och blir mer och mer förvirrad.

Filmen har fått flera pris och gav Wollter en Guldbagge för årets bästa skådespelare 2001.

Han säger att han inte besväras av åldrandet för egen del.

– Det är klart att man slits ut. Jag håller ju på att bli gammal. Jag brukar säga att den dagen jag inte påminns om mitt åldrande, då är jag död.

Sommar på scenen

Sven Wollter skrattar när jag frågar om hans fritidsintressen.

– Jag har en massa tid som jag ägnar åt

Arbetar vidare. Sven Wollter, 76, har ett högt arbetstempo. Under våren kan han ses i rollen som Polonius i Hamlet på Stockholms stadsteater.

sådant som jag tycker är intressant. Till exempel att skriva manus till nästa projekt.

Tillsammans med sin son Karl Seldahl, som är teaterregissör, ska han sätta upp ”En Midsommarnattsdröm” vid Döda falen i Jämtland i sommar.

Förberedelserna är i full gång och Sven Wollter ser märkbart nöjd ut när han berättar att det blir en sommar på scenen.

– Men jag åker tillsammans med min fru till Grekland en vecka också. Lite semester måste man ha också, säger han med en blinkning. ●

SVEN WOLLTER

Ålder: 76
Bor: i Stockholm (i en etta med kokvrå sedan han ”bytte” lägenhet med sonen som behövde större plats). Född i Göteborg.
Sysselsättning: Skådespelare. Programledare i egna radioprogrammet ”Wollter i P4” som sänds lördagkvällar.
Familj: Gift med Lisa Wede, journalist och redaktionschef på P4 Norrbotten. Fem barn, Ylva (1962-1992), Stina, Lina, Karl och Magnus. Sex barnbarn.
Bakgrund: Kanske mest känd för tv-serierna Hemsöborna och Raskens samt filmerna Mannen på taket, En sång för Martin och Änglagård. Har även spelat kommissarie Van Veeteren i flera filmer.
Aktuell: i Hamlet på Stockholms stadsteater, där han har rollen som Polonius. Spelar i En Midsommarnattsdröm i Jämtland i sommar.
Övrigt: Har gett ut två skivor. Medlem i Kommunistiska Partiet. Målar och seglar gärna på semestern. Tävlade i ”På Spåret” tillsammans med dottern Stina förra säsongen. Gäst i tv-programmet ”Här är ditt liv” i höstas.